



BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nro. 32.

**A' FELS. R. CSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK  
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

*Költ Bétsben, Pénteken Octobernek 17-dik napján  
1800-ik esztendőben.*

*Nagy Britannia.*

**H**ogy nem leg bődögabb légyen az olly Biro-  
dalom és Ország, a' melly az aranyban és ezüst-  
ben fülíg üll, bizonyittya Angliának jelenvaló ál-  
lapatja, melly szerént mind *Londonban* magában,  
mind a' több ápróbb városokban és helységek-  
ben sok lármát indított a' leg hatalmasab úr  
a' has. Azt írják vala nem régiben Angliából,  
hogy sok esztendőktől fogva nem volt abban az  
Országban olly bőv aratás, mint az idén, még is  
régulta nem hallattak annyi zenebonák a' kenyér-  
nek és eleségnek szüksége miatt, mint mosta-  
nában. Ezt a' szükséget nem a' földnek termé-

ketlesége; hanem az uzsorásoknak, mólnároknak, és kenyérsütőknek telhetetlen fősvénysége okozta, a' kik valamint más Birodalmakban, úgy ottan is felszedték a' sok életet, és elrejtették azt pinczeikben és padjaikon, és inkább engedtek azt az egerek által öszve öröltetni, öszve büszködni, 's elromlani, mint sem az éhező szegénységnek illendő arron el adni. Sok helyen valamint Angliában úgy Irlandiában is olyanak voltak a' folyó vizeknek szinei az azokba öntött romlott liszt miatt, mintha hóval borítottak volna bé. Sok városokban katonáknak kellett a' felzendült népnek letsendesítésére ki rukkolni, de ezek sem voltak mindenkor a' támadt lármának megfojtására elegendők: imitt amott, leg nagyobb indítottak az aszfizonyok, a' kiket minthogy so fegyverrel döfölni, sem erőszakosan megzabolézni nem lehetett, szabadon bé verték a' kenyérsütőknek, eleség árulóknak 's több e' féle embereknek az ablakjaikat, bé rontották házaiknak, pintzéiknek, 's börtölnök ajtait, 's valamit találtak azokban, minden pénz nélkül elfoglalták, el vitték, 's hasznokra fordították. Hogy láрма jelt ne adhasson a' ka'oság, dobjaikat öszve hasogatták. Végére olly parantsolatot adott ki a' Kormány szék az illy lármazó aszfizonyok ellen, hogy mihélyt öszve tsuportoznak, leg ottan vízi puskákkal lövöldözzenek reájok, a' melly elkönek nem kevés hasznát tapasztalták egynéhány Angliai városok.

Londonban, a' Kormány széknek hasznos intézetei által tökéletesen helyre állított a' tsendeség, kiváltképen minekutanna az életnek eleségnek az árrat alább szállította volna — Az antiministerialis rész is nem kis elköző volt az imitt amott támadt zenebonáknak letsendesítésében, attól tartván, hogy ha erőt talál a' zenebonáskodó kösség venni, vérontás lezzen a'

vége. Az ott fekvő katonaság is éjjel nappal vigyázatban van, és mihelyt valamelly riadás esik valahol, ott toppan, 's nyakon ragadja a' zenebona indítókat.

Londonban minden azt hiszi, hogy Anglia továbbá is fogja a' Francziák ellen a' háborút folytatni. E' végre az Angliai szolgálatba lépett Hollandus emigrans seregeknek egy részét a' *Guernseyi* és *Jerseji* szigetbe küldötte, a' mellyeknek vizsgálásokra megtette a' Párisi Kormányzók a' szükséges rendelkezéseket.

A' Londoni elsőbb rangú nemesség, a' múlt *Septembernek* 23.ikán az Angliai Királynak tiszteletére *Waymouthba* ki menvén; kegyelmessen fogadtatott a' Kir. Farsága által, megemlékezvén arról, hogy 40 ezteendővel ennekötte azon napon koronáztatott meg a' királyságra.

Azt írják vala *September* 22-ik napján Londonból, hogy a' Fő Polgármesternek (Lord Majornak) és az ott lévő katonaságnak vigyázóságok által egészen le tsendesitetett az eleségnek szüksége miatt ottan támadt zenebona. Azonban a' későbbi, ugymint a' 24-ik *Septemberi* Londoni levelek több újokban történt nyughatatlanságokról is emlékeznek, mellyből az lehet ki húzni, hogy igen nagy inségben legyen ott a' kösség a' kenyérnek szüksége miatt. Más városokban se lehetett még eddig a' meg háborítatott tsendességet tökéletesen helyre állítani, ambár hathatós intézeteket tett legyen is a' Fő Kormányzók a' zenebonáknak eleve leendő elhárítások végett.

A' mellyszébb látó emberek felettébb való módon tsudálkoznak a' kenyérnek, és más eleségeknek rendkívül való dragaságán, holott azon kívül, hogy Angliában igen bőv volt az idei aratás, a' múlt négy hónapok alatt 10 - 11 millió font sterling árrú élet vitetett bé oda Amérikából, és Lengyel Országból. Ennek, a' mint már fely-

lyebb is meg jegyeztük, a' monopolisták és az uzsorások leg nagyobb okai.

Nem régiben olly kellemetes hir vitetett Liszbonából Londonba, hogy már semmi oka niuts a' Portugalliai Kormányzéknek a' Madritti udvarnak ellenséges fel tételétől való félelemre; azonban a' későbbi rendkívül való Liszabonai levelek, ismét meg újították azon Kir. udvarnak Spanyóloktól és Francziáktól való felelmét, 's azt beszélik, hogy lehetetlen lészzen azon két királyi udvarnak egymással leendő háborúját el kerülni. Arra való nézve, September 23, 24, és 25-ik napjain, mind azon tárgyra, mind az Angliai udvarnak Bécsben le'vő követjének Lord *Minton*-nak most utólszor *Londonba* küldött leveleire nézve, hoszas tanácsgyűlés tartatott S. atus minifter Lord *Grenville* palotájában, a' mellyen herczeg *Portland*, *Chattam*, *Spencer*, *Camden*, *Liverpool* Grófok, minifter *Pitt*, *Dundas* és *Windham* Urak is jelen vóltanak. Ezen gyűléseknek resultumát mindjárt akkor közöltetett a' Fels Királylyal. Portugalliának segítségére 25000 embert ígirt a' Londoni udvar.

Az Angliai tudósítások szérent, igen nagy özönviz vólt az iden *Chinában*, mellyet a' sok esözések miatt fel duzzadt, és ki öntött *Hoangho* folyóviz okozott, és ki mondhatatlan károkkal illette a' lakosokat — Számos falukat el ragadott az özön viz magával, a' mellyeknek lakosi közzül kevesen menthették meg javaikat és életüket, azoknak is pedig a' hegyekre kellett magokat vonni. E miatt bizonyosan drágább lészzen a' riskása mint vólt eddig is. Azon tartománybeli lakosoknak, a' kiket ezen szereintsétlenség érdeklett, egész efsztendei taksájokat el engedte a' Császár. Igen furtsa anekdóta. Minap Angliának *Blackwater* nevű folyó vizébe inni akarván egy borjú, egy tsuka az orrát meg tsipte, azonban

ki nem vonhatván a' fogait a' bórjú orrából, ez amaszt a' vizből ki rántotta, 's a' szárazra nagy bögéssel ki vitte, mellyre az emberek oda futván, a' tsukat agyon verték, melly 35 fontot nyomott, és egy nagy matska találatott a' gyomrában.

### *Batava Republica,*

Az őszí aequinoctium idején uralkodni szokott tengeri szélvezek miatt kéntelenek voltak a' Hollandiai kikötő helyeket zárva tartott Anglus hajok haza menni, a' melly alkalmatossággal egy-néhány Belga hajók ki repülvén, a' hová régtől fogva menni szándékoztak, oda eveztek. A' Hollandiai tartományban fekvő Francia seregektől ismét 4000 ember küldetett az Augereau Generalis corpusához a' Rénusi kerületbe — Mindnyájan Izép Hollandiai posztóból készült monturba voltak öltöztetve.

A *Vlissingai* és *Middelburgi* kikötő helyekben nagy sietséggel egy eskadre készítették ki azon három Francia nagy fregatokból, a' mellyek Vlissingába bé eveztek, a' *Pluto* nevezetű 64 ágyús Hollandiai linea hajóbol, es más nagyobb 's apróbb rangú hajókból, olly véggel, hogy az által a' *Zelándia* körül kerengő Anglus hajóknak semmi alkalmatosságok ne lehessen azon tartománynak háborgatására.

*Rotterdamban* és *Vlaardingenben* le tartóztatnak azok a' hajók, a' mellyeken, a' tilalom ellen vajat, bé sózott hust, 's több eféleket akartak némelly kereskedők Angliába vinni. Az ez eránt bé adott instantiájok üres válaszfal adatottatott visfza. Azon ki adott tilalomtól fogva, minden némű eleségnek alább szállot az árra. Ennekelőtte egy olly hordótska vajat, mellyben 82. font vólt, 52. forintnál alabb venni nem le-

hetett, most pedig 40 forinton megyen; egy mázsa sajtnak az árra 26. forintról 14-re szállott alább.

'A Hagában lévő Francia Minifter, polgár *Semonville* az Austria és Francia Respublika között való fegyverszűnésnek 45 nappal lett meg hofzszabbitatásáról, és a' *Filipsburgi*, *Ulm* és *Inglstadt* erősségeknél Francia ármádia kezébe, modo provisorio, lett által engedtetésekről jelentést tett a Hágai Kormányozó Széknek.

### Olasz Ország.

Néhány Német Országai közönséges levelek azt hirdetik, hogy a' *Máltai* szigetnek *La Valetta* erősségéből, *Censur* *Libri* *Gl* *Francia* ki tsapván, nagy veszteséggel verettettek az ostromló Anglus és Nápolyi seregektől oda vissza, és hogy a' következő napon capitulálván amazok, által adták ezeknek azon erősséget. Meg lehet, és magunkis azt kívánnánk, hogy úgy volna a' dolog; mivel mindazáltal még eddig semmi officialis tudósítást nem olvashattunk azon történetről, mi is tanácsosabbnak tartjuk arról való itéletételnket fel függeszteni, mint némelly bizonytalan híreknek hitelt adni. Igaz ugyan az, hogy a' múlt szerdán költ Bécsi udvari Diarium is emlékezik arról, de nem mint officialiter jelentett dologról, hanem csak mint valamely *Livornói* kikötő helyből jött hajónak hiradásáról. Ha hogy úgy vagy on a' dolog, minden órában bizonyosabb tudósítást fogunk arról Erd. Olvasóinkal közleni. Minekelötte még ez a' hir *Livornóba* vitetődött volna, illyenképen írta le egy Anglus hadi tiszt azon erősségnek jelenvaló állapotját: „*Minorkádól*, 14. napig tartott utazásunk után szerentséssen ide (az az, Málta alá jutottunk. Jó kvartélyunk vagy on, 's minden némü

eletség ó'tsó; leg nagyobb alkalmatlanságot okoz minékünk a' rendkívül való nagy melegség. Mint egy 4000 főből áll a' Valettai Fr. katona őrizet; mind önnön maga a' természet, mind a' mesterfég nagyon megerössítették ezt a' várast. De igen kevés elefégék vagyon, buzájok sem igen sok, az édes vízzel is allig érhetik bé. 'A mi erősségeink és őrálló vitézink tsak nem azon folyó vizig nyúl naki, a' melly *La Valottát* körül veszi. Tegnap (az az, Julius 22-ik napján, a' midön tudniillik ez a' levél iratott) egy tífzt barátommal, anynyira bé mentünk az erősség alá, hogy azokkal a' Frantziákkal, a' kik a' bastyán heverték, beszéltünk, utánnunk is repitettek egynéhány golyóbist, de haszontalanul. Kétség kívül ezen a' helyen, a' mellyen már néhány nyílást is csináltunk, fogjuk őket meg támadni. Magok a' Máltai szigetbeliek is segítségünkre fognak lenni, a' kik közzül, már is 20000 állottak mellénk. Allig lehet ezeknél bátrabb embereket látni. S. a. t.]

*September 21 ik napján két Szárdiniai kereskedő hajók eveztek bé a' Livornói kikötő helybe, 's azt a' hirt vitték oda bé, hogy ők egy olly Anglus hajót találtak elő a' tengeren, a' mellyen a' Máltában capitulált Francia katonák vitettek a' Minorkai szigetbe 's. a. t.*

'A Római Sz. Pápa mind untalan a' revolutio által meg zavartatott Statúsainak reformatiójában foglalatoskodik. Leg elsőben is a' maga udvarán kezdette a' jobbitást, 's abban törölte el a' vissza éléseket.

A' Nápolyi Fels. Király 60 regement katonaságot fog fel állítani. Az ez oránt ki adatott parantsolatban, a' többi közt illy kifejezések vagynak. „Végtére, *úgymond*, a' királyi seregeknek 's tartománybeli katonaságnak vitézsége, és hatalmas szövetségeseinknek segedelme által mind belső, mind külső meg háborítóitól megfiza-

badult Nápoly Ország. Hogy azért ezen nagy jóté-  
 teményeknek gyómtöltsen el ne veszfzen, szükség egy  
 olly hadi erőt talpra állítani, melly által a' mo-  
 narchica igazgatás formája illendő tekintetbe te-  
 tetődjék. A' folyamatban vólt papiros pénznek  
 nagy része a' Status ellen vétőknek el adatott jó-  
 szágaikból fel váltatódott.

A' Nápoly Ország közepén fekvő, de a' Ró-  
 mai Sz. Pápa uradalmához tartozó *Beneventói*  
 herczegséget viszfzá adta Nápolyi Király ö Fel-  
 sége a' Sz. Pápanak — I. *Pál* Orosz Császárnak,  
 mint a' Máltai vitézi Rendnek nagy Mestere, a'  
 Nápolyi Fels. Király 10. ezttendős fiának, *Leo-  
 pold* herczegnek ándé ajkozta a' Mefzfzinai vacans  
 nagy Prioratust.

BCU Central Library Cluj  
 hogy a' *Hohenlindenben* meg határozott fegy-  
 verzfzúnésnek híret, épen jókor vitte a' Cs. K.  
 ármadiához a' kurir, másként mind a két rész-  
 ről olly erősek vóltak a' készülétek és mozgások,  
 hogy lehetetlen lett volna a' a véres tsatát el ke-  
 rülni — A' Cs. K. ármadiának fő hadi szállása  
 még most is *Valezában* van.

A' Romagniai tartományból egészen ki ta-  
 karódtak a' Francziák, minekutánna igen nagy  
 contributio és requisitio alá vetették vólna a'  
 szegény lakosokat. A' Toskánai Nagy herczeg-  
 ségben Commandirozó Cs. K. Generális *Somma-  
 riva*, *Pisát*, *Livornót* és *Lukát* mind özfve járta,  
 's mindenütt jó állapotban találta a' védelmezésre  
 tett intézeteket. Az egész Toskánai Nagy  
 Herczagségben erősek a' hadi készülétek, és igen  
 sok legénység áll a' lovas és gyalog szabad kato-  
 naság közzé, és ha ismét háborúra kelne a' do-  
 log, nem egy könnyen vehetne rajtok az ellen-  
 ség erőt — A' Florentzai igen költséges képtár  
 mind ládákra rakatott a' Nagy Herczeg parán-  
 tsolatjából, és ha ismét el kezdődne az ellensé-



geskedés, Livornóból Triestbe hazatartna által. — Az *Ankonában* fekvő Cs. K. katonai őrizet 6000 főre tétetődik, 's ott is sok kéz dolgozik az erősegeknek készítésében. — A' Toskánai nagy Hercegségben 's más szomszéd tartományokban nagy marha dög uralkodik.

### *Frantzia Respublika.*

Ha igaz az, a' mit *Párisból* irnak, minden Anglus hajók eltávoztak a' Frantzia Respublikának tengeri oldalaitól, és így egész nyáron haszontalanul járkáltak azok előtt fel 's alá, 's hijában tették a' sok költséget. — *Bonaparte* Fő Conzult minden *Corra* hajóseleggel utaztatott Párisba hivatott, a' kik egy olly planumnak ki készítésében foglalatoskodnak, a' melly szerént épen olly állapotba tétetődjék azon Respublikának tengeri hatalma, mint a' minémüben vagnak hadi seregjei.

Hogy minden revolutionale principiumokról egészen le mondott légyen a' Francia Respublika, tsak abból is világos, hogy *Moreau* Francia fő vezér azokban a' Német Országai tartományokban, a' mellyeket fegyvere által meg hódoltatott, még eddig semmi változást nem tétetett a' politica és egyházi dolgokban, és azért nagyonis magához vonta a' lakosoknak sziveket.

*Brüsszelben* is meg inneplették a' Francia Respublikának új elztendejét, September 22-ik napját. Az oda való Préfektus illetén foglalatu közönséges beszédét mondott azon alkalmatossággal: „Az az idő pontya, úgymond ő, a' mellyben a' Francia nemzet-minden szabad népek közt, a' leg első rangra lépett fel, Belgyiomnak avval való öfzve kaptoltatása által is emlékezetessé lön, a' mellynek tudnüllik mindenkor egy nyelve, egy erköltsi tulajdonsága, 's egy

eredete volt a' Francziákkal. Hanem fájlalni lehet azt, hogy ez az újja születés a' leg nagyobb háborúk közt történt meg. A' kívülről győzedel eskedő Republikának idejét, sok ezer belső ellenségek tamadták meg, gyakorta meg haborítottak annak jussait a' részekre való szakadások, és azt a' sok ditsőséggel fundáltatott, 's az egész Európa által szabadnak esmértetett Francia Országot, sok ideig magok sem esmérték a' Francziák, egy ideig a' leg otsmányabb Tiranusok alatt nyögött. Kedves polgár társaim, vallyuk mi is azt meg szabadossan, hogy az öt Direktornak vad kórmányozások alatt, a' kiknek terrorismus volt a' principiumok, és a' kiknek minden feltételeket és eszközeiket a' Francziák és ezeknek ellenségei alattak, tellyesággal nem volt Francia Ország szabad. Mind közéről, mind távolról vért szomjuztak ezek az öt Tirannusok, 's mindenütt ellenséget szemlélték magok körül. Azokban az utálatos és bődögtalan időkben, semmi nemes indulattal nem bírtak azok az 5. Direktorok semmi emberi érzékenység nem volt benne, minden szemérem és becsület nélkül uzsoráskodtak a' Francziáknak verejtékekkel, 's vérekkkel, hogy ekképen egynéhány napokkal életüket meg tóldhassák. — De ne is emlekezzünk többé azon bődögtalan időről, minden revolutionak az utja tövises szokott lenni. — Már meg menekedett a' Respublika. Az az óltalmazó angyal, a' ki a' nagy nemzetnek sorsára vigyáz, tsudálatossan ki mentett bennünket azon szomorú állapotból. A' Nilusi győzedelmes meg jelenvén a' Seine vizének partyain minden szabadságot szeretők, minden ditsőségnek fiai öszve gyűltek az ő szavára ő körülötte. Héjába dúltak fűltak magokban a' hazának ellenségei, hijába igyekeztek azt meg haborítani; a' győzedelmek és a' haladatosság egy igen nagy embert emeltek a' Conzularis méltóságra s. a. t.

## Német Ország.

A Berlini Kir. Status Minister Gróf *Haugwitz* gyakorta conferentiát tart az ott lévő Francia követtel *Bournonville* Generállal. Nem igaz, hogy a' fő Consul 3 ik testvér öttse Berlinbe ment volna; hanem azt igaznak mondják, hogy második testvérije Status Tanátos *Bonaparte József* a' *Lunvillei* Congressusra fog küldettetni.

Ugy hallatik, hogy néhai II. Fridrik Király-nak nagy favoritája, az esméretes *Marquis Lucchesini* ismét bé fog a' Prusziai minifteriumba vétetödni, mivel a' mostan uralkodó Király is jó szívvel viseltetik eránta. De mindenek felett való bizodalommal vagyon a' maga Generaladjutansához *Köckeritz*hez. Minden reggel maga a' Király is dolgozni szokott a' maga *Secretarius*-saival együtt a' kabinetben, egy levelet sem hagy 24 órán túl válasz nélkül, a' melly pontban egézflen a' nagy Fridriket követi.

Ulmának bloquiroztatása alatt 13500 emberből állott az ott volt katona őrizet, töbnire mind a' polgároknál voltak kvártélyba, úgy hogy, néhány polgárnak a' házában 3. tizt és 20. katona is volt. Minden nap 30. tizt és 400. közember tett szolgálatot. — Az ott volt Cs. K. *Commendans* Generalis *Petrásch* is nyugodalomra botsátato't.

Az Orániai Herczegnek Német tartományaira 200000, a' *Nassau-Weilburgi* Herczegére pedig 80000 *Liver* Contributiót vetett *Augerotu* Fr. General. A' több *Nassau*i Herczegi házak is békességre léptek a' Francia Respublikával, és semmi requisitiók által nem fognak többé terheltetödni. — Német Orzágnak északi része tökéletes tsendességben él a' Prusziai Király demarcationalis lineáján belöl.

## Spanyol Ország

A' *Kádixban* még most is uralkodó dóghalál 130 — 140 embert is meg öl naponként, úgy hogy, *Augustus* első napjától fogva 3000 embernél több temettetett a' földbe. Sok ember a' falukra, 's mezőségekre költözött azon ragadó nyavalyának elhárítása végett, de annál inkább kiterjedett az, és most már senki se bortsáttatik ki azon városból. Minden áruló hóltok bézarttak, 's egészlen félbe szakadt a' kereskedés.

Egy Anglus fregat 86. Spanyol, 7. Francia, 's 6. Génuai hadi foglyokat vitt *Minorkából* a' fel-tseréltetés végett a' *Barcellónai* kikötő helybe, a' kik azt beszélték, hogy Anglus Admirális *Keith*, *Augustus* Ünnepe napján, a' *Chester* alatt lévő flottával, és 15000 emberből álló hadi sereggel *Minorkából* napnyugot felé evezett, de hová hová nem, meg nem tudták mondani.

### Török Birodalom.

A' *Fényes Porta* ellen ujobban pártott ütött *Widdini Bassa Paswan-Oglu* ellen minden Európai Török Birodalombéli Basáknak fel kellett volna ülni, fel is költek némellyek; de sokkal többen találtattak olyanok, a' kik avval mentették magokat, hogy ök a' magok helytartóságjaiknak védelmezésekre is elégtelenek légyenek. A' *Belgrádi Bassa*, a' ki *Borecs* mellett, *Paswan Oglunak* egynehány embereit levágatta, 's fogságra vitette, ezen szereztséjében megbizakodván, maga ellen is próbát akar tenni, 's e' végre egynehány ezer emberrel szaporította hadi népét; de amaz is olly positioba tette magát, hogy akármelly hatalmas ellenségével kész lesz szembe szállani. Mellyre nézve egész *ármádiát* szándékozik a' *Fényes Porta* ellene küldeni.

### Tudósítás.

A' Doktor Struve Asthenomakróbiótikáját, vagy Asthenokomikáját, a' melly a' múlt esztendőben, ilyen név alatt jött ki, Hannoverában: Die Kunst das schwache Leben zu erhalten, und in unheilbaren Krankheiten zu fristen: az az: A' gyenge élet meghosszabbításának, és a' meggyógyíthatatlan nyavalyák húzásának a' Mestersége: magyarul kifogom adni. — Ezen munkának a' ki botsátására bátorítanak, sőt köteleznek engem a' következő okok. 1-ször: Mert ez igen szép, tudós, a' maga nemében legelső közhasznú, szükséges munka, a' honnét minden külső Országai Tudós Társaságoknak a' dítséretét el is kapta; nevezetesen a' Göttingai Tudósok' Társasága erről azt az ítéletet hozta, hogy ennek a' munkának, a' D. Hufeland Makróbiotikája után, el műhatatlannúl szükséges volt a' világ eleibe jönni. 2-ször: Megígertem én a' most másodszor kiadott Makróbiotikának az Előljáró Beszédében, hogy még némely közhasznú munkáimat fogom a' Hazával közleni: most tehát már ezen ígéretemet is bé akarom tölteni. 3-ször: Mihelyt ez a' munka ki-jött volt, ta' múlt esztendőben; azonnal sok Jó-akaró Uraim, Barátim, mind leveleik által, mind személyesen serkengettek, ezen munkának magyarra való fordítására, azt mondván: hogy ez a' Tudósok értelme szerént is, a' D. Hufeland Makróbiotikájának a' párja. 4-szer Köteleznek ismérem magamat mint Hazafi, mind azoknak végbe vitelére, valamelyek a' Hazának tökéletesítésére, és hasznára tzeleznak, 's azomban én töllem ki-telhetnek; annyival is inkább pedig, hogy mind a' két Magyar Haza, már két ízben, most is különös háládatossággal említendő, nagy hajlandóságát erántam mutatni méltóztatott.

5-ször: Minekutánna a' Magyar Ifjakkak *Macróbiotikát* adtunk a' kezekbe; igazságtalanság nélkül meg nem tagadhattuk az *Asthenomakrobiótikát* a' gyenge, és a' gyógyíthatatlan nyavalyákban sínlődő Magyar Hazánkfiaitól. Ugyan is kísodák ezek? A' Haza boldogításában, a' Haza fiak nevelésében, és oktatásában meg-gyengült, vagy sínlődő nyavalyába esett, vagy meg öregett Magyar Szülék, Tisztviselök, Tanítók, Katonák, Gazdák's a. t. Hát van e' valami olyan, a' mit ezeknek az apolgatásában szabad volna elmulatni? Valósággal ezek azok, a' kik a' *Macróbiotika* ki adásának az alkalmatosságával fessegették is a' magok ebben a' részben lévő igazságok a' Gluz' Gendral Hemenstey hibnattották sokan közz ülök: a' *Macróbiotika* szép, hafzuos, szükségés; de mi reánk nézve már hafzontalan. Hogy tehát ezeknek a' leghafznosabb, és leg-nagyobb érdemü Hazánkfiainak a' méltó panaszra okot ne adjunk, mi szükségésőbb, mint, hogy ezt az ő apolgatásokra tzelozó könyvet, ő nékiek a' kezekbe adjuk? 6-ször: Ennek a' munkának a' kiadásával, a' mennyire tsak lehet, meg ismértetem a' Hazával a' most leg-hiressebb Örvosokat: t. i. *Brownet, Darwint, Röschlaubot, Reilt.*

A' fordításében éppen azokhoz fogom magamat tartani, a' mellyekhez szabtam vólt magamat a' D. *Hufeland Macróbiotikájának* fordításában, t. i. az Iró értelmét szabadon, de igazan, és értehető, 's jó magyarsággal akarom ki-fejezni; a' hol a' világosítást szükségésnek, a' Magyar Hazára való szabást pedig hafznosnak, és lehetőségesnek fogom látni, Jegyzésekben ki dólgozni kötelességemnek lenni ismérem.

Mitsoda áru, foglalatú, formájú, nagyságú lesz ez a' könyv, és hol fog árúztatni? ezekről

alkalmas időben fogom mind a' két Magyar Hazát tudósítani.

Mig ez meg-esne is pedig, azon különösen örvendek, hogy ezen munka kiadásának a' kihirdetetését éppen abban az idő szakaszában tehettem, a' midőn az én vitéz Hazafiaink, azok között sok Jó-akaró Uraim, Ismérőim, Barátim, Atyámfiai nagy készséggel, és tüzzel fegyverbe öltöztek; és sokan már táborba is ki száltak; a' kiknek én szivemből egészséget, szerentsét, és győzedelmet kívánok; azért, mert ő nekik annál könnyebben eshetik, az ő meg élemedett gyenge, vagy talán sinlődő, és meg-gyógyíthatatlan nyavalyában tetten hagyni, Jó-akaró Uraikat, Atyafiaikat el hagyni; a' mennyivel inkább láthatják, hogy azoknak az apolgatásokról, gyámoltásokról szorgalmasokodnak az itthon maradó Hazafiak. *Iráni Pesten 1800. 10. Octóbr.*

*Kováts Mihály*  
Orvos Doktor.

### Hiradások

Morvában a' Hradisi Kerületben, *Holesthaus* nevű városban lakozó *Spiegler Sámuel* és *Schif János* nevű vagyonos Zsidók, a' kik az *Oeconomica Commissiőban* az Infateria számára való borjúbör tarifznyákat szerzik, adják tudtokra mindeneknek, kiváltképen a' Nemes Magy. Publicumnak, hogy ő nállok ollyatén borjúbör tarifznyák, mintegy 30. vagy 40 ezerig valók kézzen találtnak. Egy ollyatén tarifznyának, minden szizjak nélkül az árra 1. R. forint, mellyekhez hogyha szizjak is kívántatnának, azokat is az említett Zsidók különös árron meg szerezhetik. Ezt a' je-

lentést azért kívánnyák az említett Zsidók a' Magyar újság levelek által ki hirdettetni, hogy ha talán a' mostani fel állítandó insurrectionalis gyalog Seregeknek számára a' Tek. Nem. Vármegyéknek szúkfégek volna olytán borjúbőr tarifznyakra, azokat minden órában kézzen lehet nállok találni.

\* \* \*

Bétsi Iakos Mestreur, és Kompániás Társai, kívánják az érdeemes Közönségnek tudtára adatni: hogy ők Bétsben, az úgy nevezett Spitelbergen, a' széles útszában, a' Zöld Sas. nál, az 172-dik szám alatt. (zu Wien, auf dem Spitelberg, in der breiten Gasse, zum grünen Adler, Nro. 172.) egy Cs. K. privilégizált Fábrikát állítottak fel, melyben, mindenféle, az Anglusok módjára készített, szépen bé kent; de még is semmit el nem motskoló hámkhoz vagy kotsihoz meg kívántató bőröket, azonkívül tsizmának, nem külömben alzfzonyi tzipellőknek, külömbkülömbféle színekre festett; vagy hüvelyeknek, tokoknak, sisakoknak, katonai patrontáskának s. a. t. való bőröket lehet találni, mellyek sem festékjeket el nem hagyják, sem semmit el se motskolnak, meg se hasadoznak, sőt az a' firnátz, mellyel bé vannak vonva, igen szépen meg tartja a' bőrt a' maga valóságában. —

Ezen Bőrök, felülmúlják szépségekre, és jószágokra nézve az Anglus bőröket, és óltsóbban is kaphatja az ember ezeket.

D. D. S. r